

בש"פ 1106/14 - שי מזיג, ירון קפלן, טוביה הרשקוביץ, רן קפלן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1106/14
בש"פ 1126/14 - ב'

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן

העורר בבש"פ 1106/14: שי מזיג

העוררים בבש"פ 1126/14: 1. ירון קפלן
2. טוביה הרשקוביץ
3. רן קפלן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

עררים על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-
יפו מיום 19.1.14 במ"ת 38683-10-13 שניתנה על ידי
כבוד השופט צ' קאפח

תאריך הישיבה: י"ט באדר ב' התשע"ד (19.2.2014)

בשם העורר בבש"פ 1106/14: עו"ד פרופ' דוד ליבאי; עו"ד דנה וייס

בשם העוררים בבש"פ 1126/14: עו"ד שי נודל

עו"ד הילה גורני

בשם המשיבה:

עמוד 1

החלטה

1. שני עררים על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (מ"ת 13-10-38683, השופט צ' קאפח) מיום 19.1.2014, לפי סעיף 44(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), הקובעת סכום ערבות שעל העוררים להפקיד להבטחת התייצבותם בהליך הפלילי התלוי ועומד נגדם. בעניינם של העורר בבש"פ 1106/14 והעוררים 1-2 בבש"פ 1126/14, נקבעה ערבות בנקאית בסך 300,000 ש"ח, ובעניינו של העורר 3 בבש"פ 1126/14 נקבעה ערבות בנקאית בסך 50,000 ש"ח.

כתב האישום

2. נגד העוררים ונאשמים אחרים הוגש כתב אישום ביום 17.10.2013. לעורר בבש"פ 1106/14 (להלן: שי) ולעוררים 1 - 2 בבש"פ 1126/14 (להלן העורר 1 בבש"פ 1126/14: ירון; להלן העורר 2 בבש"פ 1126/14: טוביה) מיוחסות עבירות של איסור הגרלות והימורים, לפי סעיף 225 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); איסור החזקה וניהול, לפי סעיף 228 לחוק העונשין; ועבירות איסור הלבנת הון, לפי סעיפים 3(א), 4, 3(ב) ו-7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון) + צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח, ניהול רישומים של נותני שירותי מטבע), התשס"ב-2002. לעורר 3 בבש"פ 1126/14 (להלן: רן) מיוחסות עבירות של איסור הגרלות והימורים, לפי סעיף 225 לחוק העונשין; איסור עשיית פעולה ברכוש אסור, לפי סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון; והשמדת ראיה לפי סעיף 242 לחוק העונשין.

3. בתמצית, עובדות כתב האישום מעלות כי שי פנה לחברת סטארטאפ, ויחד עימה שכר את שירותי חברה אחרת להקמת אתר הימורי ספורט (להלן: החברה המקימה). שי היה זה שהעביר לחברה המקימה את האפיונים והדרישות לאתר, לצורך יצירת מערכת תפעול, עדכון וניהול להימורים. באשר לירון וטוביה, נטען כי הם חברו לא יאחר משנת 2009 לשי לשם החזקת וניהול האתר, שהחל לפעול בשנת 2009, וכן לשם הסתרת מקור כספי ההימורים שיופקו מהאתר בדרכים שונות. כתב האישום מפרט את חלוקת התפקידים באתר - כך טוביה היה אחראי יחד עם שי להקמת משרד בקפריסין ועל ניהולו, וירון שימש כאחראי על הכספים באתר בארץ, ותפקידו כלל גם את גביית כספי הימורים, טיפול בחובות שלא שולמו, הפקדת כספי ההימורים בעסק הנותן שירותי מטבע. גובה מחזור ההימורים באתר עד יום הגשת כתב האישום עמד על 4,590,092,123.74 ש"ח. לירון ונאשם נוסף יוחסו גיוס של סוכנים אשר גייסו מהמרים, העסיקו שליחים ונהגי מוניות לשם איסוף כספי ההימורים. עוד נטען בכתב האישום כי שי וטוביה התגוררו באיה נאפה בקפריסין, ותפעלו שם משרד, כולל ציוד טכני ומחשבי, ופיקחו על מפעילים טכניים אשר אספו מידע על משחקים וכן קיבלו הימורים טלפוניים ועוד. עוד בכתב האישום, יוחס לירון, לעניין הלבנת הרכוש האסור, כי הוא הפקיד באמצעות אחרים כספים במשרד למתן שירותי מטבע, בידיעת שי וטוביה, החל מחודש יוני 2011, ובסך כולל של 21,394,132.92 ש"ח. עוד נטען באשר לאופן התנהלות האתר, כי שי, בידיעת ירון וטוביה, פנה לחוות שרתים בהולנד, תוך כדי הצגת מצג שווא לפיו החברה קפריסאית והמשתמשים הולנדים, וביקש להשתמש בשירותיה. באשר למצג השווא עצמו, נטען כי ירון, טוביה ושי (וכן נאשם אחר) אחראים לו.

4. באשר לרן, בכתב האישום נטען שהוא היה סוכן באתר מיום הקמתו, גייס מהמרים, היה ערב לאשראי שניתן להם וטיפל בבקשותיהם מול העוררים האחרים. עוד נטען שרן גבה בעצמו, או באמצעות אחרים, את החובות של המהמרים. כן נטען כי מספטמבר 2011 שימש רן כסוכן של סוכנים, ובמשך תקופת פעילותו הכוללת, בוצעו באמצעותו

הימורים בסך כולל של 181,319,619 ש"ח, ובין התאריכים 5.7.2011 ועד 20.9.2011 בוצעו באמצעות הימורים בסך של 8,758,341.41 ש"ח. עוד נטען כי ביום מעצרו, 10.10.2012, שעה שהשוטרים הופיעו בביתו, השמיד (יחד עם אחר) שיקים, דפי חובות ומסמכים שונים שיכלו להיות דרושים כראיה, באמצעות קריעתם והדחתם בבית השימוש בביתו.

ההליכים עד כה

5. במהלך התנהלות החקירה כל העוררים נעצרו ושחררו בתנאים מגבילים שכללו ערבויות מסוגים שונים, בסכומים שונים. ביום 16.9.2013, קבע בית המשפט, בהסכמת הצדדים, כי שי ישהה במעצר בית למשך 14 יום, יפקיד ערבות לצורך הבטחת התייצבותו במשפטו בסך 40,000 ש"ח, ויוצא נגדו צו עיכוב יציאה מן הארץ. לאחר הגשת כתב האישום, ביקשה המשיבה להטיל על העוררים ערבויות נוספות לצורך הבטחת התייצבותם במשפטם. ביום 30.10.2013 קבע בית המשפט בהחלטת ביניים כי שי, טוביה וירון יפקידו התחייבות עצמת וערבות צד ג' בסך 100,000 ש"ח כל אחת, וכי רן יפקיד התחייבות עצמית וערבות צד ג בסך 75,000 ש"ח כל אחת, באמצעות השלמת התוספת מהסכומים הקודמים שנקבעו בעניינם (בהחלטה מיום 24.10.2013, ראו סעיף 12 להחלטה מיום 19.1.2014). בדיון ביום 12.1.2014 ביקשה המשיבה להגדיל את הערבויות שהוטלו על העוררים לסכום של 400,000 ש"ח. בהחלטה מיום 19.1.2014 קבע בית המשפט את סכום הערבות (על ידי השלמה לסכומים שכבר הופקדו) בעניינם של ירון, טוביה ושי ל-300,000 ש"ח ובעניינו של רן ל-50,000 ש"ח, תוך הותרת שאר התנאים שנקבעו על כנם. עוד יצוין שביום 30.1.2014 הגישה המשיבה בקשה לתיקון כתב האישום, כך שיתווספו לעבירות שיוחסו לירון, טוביה ושי גם עבירות מס לפי פקודת מס הכנסה.

העוררים

6. לטענת שי, השיקולים המנחים בעניין גובה ערובה נקבעו בבש"פ 9354/09 גלמור נ' מדינת ישראל (10.12.2009) (להלן: עניין גלמור), ויישום של שיקולים אלה בעניינו, מצביע על כך שנקבע סכום בלתי מידתי, וראוי להפחיתו, מפני שאין ביכולתו לשלם סכום זה, ומשמעות הדבר שהוא יישלח למעצר. לטענתו, הטיעונים בדבר גובה הערבות לא בוססו על חומר החקירה, שהוא רב וניכר, ולא הייתה לו הזדמנות נאותה לעיין בו וחלקו אף לא הגיע לידי. עוד טוען שי, כי היה משוחרר מספטמבר 2013 ואין אינדיקציה לניסיון הימלטות מצידו. עוד מצוין כי הוא שב לארץ מיוזמתו, והתייצב לחקירה. לטענתו אין שום אינדיקציה לרצונו לא להופיע למשפטו, ולכן הגדלת הערבות בעניינו באופן כה ניכר, לא מוצדקת. באשר למהות העבירה, מצוין שי כי הסכומים בכתב האישום אינם נכונים, והסוכנים פעלו על בסיס עמלות, כך שלא קיבל את הסכומים המדוברים. עוד הוא טוען שיש לו טענות נגד אופי החשדות, והפעולות שמיוחסות לו, ולכן העבירות לא מקימות בסיס לערבות כה גבוהה. עוד הוא מצוין כי אמנם יש לו עבר פלילי, אך הוא ישן, כשהעבירה האחרונה משנת 2005, בגינה נידון למאסר על תנאי, ואין מדובר בעבר מכביד. לסיום, מצוין כי יש לו קושי בגיוס הסכום המדובר, וכי המשטרה לא תפסה רכוש בנכסיו, מה שמעלה חשש שמדובר בבקשה שמטרתה להעשיר את קופת החילוט העתידית.

7. גם ירון, טוביה ורן מבקשים להפחית מהסכום שנקבע בעניינם, כיוון שאינו מידתי. לטענתם, מרכז חייהם בישראל, ואין כל מידע המצביע על רצונם לברוח מהארץ. גם הם טוענים כי היו משוחררים תקופה ארוכה (למעט רן, הנמצא במאסר בשל עניין אחר), ולא ניסו להימלט. עוד מצוין טוביה כי אין לו עבר פלילי כלל. באשר לסכומים, מוסיפים הם כי מדובר בסכומים מופרזים אשר אין קשר בינם לבין המציאות.

עמוד 3

8. מנגד, המשיבה טוענת כי אין מקום להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי, והסכומים שנקבעו הם סכומים מתונים. לטענת המשיבה, הסכומים הגבוהים שנתבקשו נובעים ממהות העבירות ומהיקפן הכספי. עוד היא טוענת כי אין ללמוד מהיעדר נכסים בארץ, על היעדר נכסים באופן כללי. נוסף לכל אלה, טוענת המשיבה כי סכנת ההימלטות מן הארץ היא אינהרנטית לעבירות כה חמורות, ואין ללמוד מעצם אי ההימלטותם של העוררים עד כה לעניין אפשרות הימלטות עתידית. לדידה, נוכח נסיעותיהם התכופות של העוררים לחו"ל בעבר, וכן עברם הפלילי של רובם, יש חשש אמיתי להימלטות מן הדין.

דין והכרעה

9. לאחר שעיינתי בעררים ושמעתי את טיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העררים להתקבל בעניינם של שי, ירון וטוביה, ולהידחות בענייניו של רן.

10. כפי שהצביעו העוררים, בעניין גלמור מנה השופט ע' פוגלמן את העקרונות לפיהם יקבע בית המשפט את סכום הערבות לשם הבטחת התייצבות בהליך הפלילי, על פי סעיף 44(ב) לחוק המעצרים, וכך נכתב שם בפסקה 6:

"בקביעת תנאי הערובה על בית המשפט לשקול, בין היתר, את מהות העבירה המיוחסת לנאשם; את המידע המצוי בידי התביעה; את עברו הפלילי של הנאשם; את מצבו הכלכלי ויכולתו להמציא את הערובה הנדרשת; וכן את האפשרות שהנאשם יוכל לעמוד בתנאי הערובה האחרים (ראו סעיף 46(ב) לחוק המעצרים). יוער, כי אף שאופייה של הערובה אינו צריך להיגזר, באופן בלעדי, ממצבו הכלכלי של העורר או מחומרתן ומהותן של העבירות המיוחסות לו, הרי שהוראת סעיף 46(ב) לחוק המעצרים - והפסיקה שבאה בעקבותיה - אינם מותירים ספק באשר לכך שניתן להביא שיקולים אלה במניין השיקולים לעניין גובהה ואופייה של הערובה [...]."

11. בבש"פ 1772/05 רש נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (13.3.2005) (להלן: עניין רש) הטעימה השופטת א' פרוקצ'יה לעניין האיזון הנכון שיבטיח את תכלית הערבות ולא תעמיס על הנאשם נטל שיביא למאסרו:

"בהערכת תנאי הערובה חשוב למצוא את נקודת האיזון הראויה אשר תבטיח מצד אחד את תכליתם - התייצבות הנאשם למשפטו, ומצד שני לא תעמיס עליו נטל מיותר אשר הוא יתקשה לעמוד בו, וייעצר עקב אי יכולתו לענות לתנאים אף שאין הם חיוניים להבטחת תכלית התייצבות למשפט."

הבטחת התייצבותו של הנאשם - העוררים בעניינם, היא ורק היא תכלית הערבות לפי סעיף 44(ב) לחוק המעצרים, ואין מקום להשתמש בערבות לכל תכלית אחרת.

12. באשר לסכנת ההימלטות של העוררים מן הדין, מבקשים הצדדים ללמוד מעניין גלמור. לטעמי עניין זה מסייע לטענות העוררים. בעניין גלמור נקבע שלמרות שהעורר התייצב לחקירות מרצונו וכל עת שזומן, לנוכח מהות העבירות, והיותו גם אזרח זר, אשר מקום מושבו הקבוע באירופה, והשתנה באותה העת, אין מקום לקבוע כי אין סכנה שיימלט מן הדין. המשיבה ביקשה ללמוד מעניין זה שגם בעניינם אין מקום לקביעה כזו. אלא שהעובדות בעניינם של העוררים כן

שונות. מרכז חיייהם בישראל. זאת ועוד, שי אשר שב לארץ, שב בידעו שמתקיימת חקירה בעניינו, והוא שב להתגורר בארץ ולא רק לצורך החקירה. לא נטען שיש ידיעה ברורה על כוונתם של העוררים להשתקע במקום אחר, ולכן למרות שקיים חשש עקרוני להימלטות - שאינו מאוין בעצם אי הימלטותם של העוררים עד כה, ודאי כאשר ההליך הולך ומתארך, לא מדובר בחשש אשר מחייב את קביעת סכום הערבויות לסכום כה גבוה, ונכון להעמידו על סכום מתון יותר (כך למשל בבש"פ 1772/05 רש נ' מדינת ישראל (13.3.2005) נדחה ערר על הפקדת סכום של 100,000 ש"ח לשם מניעת הימלטות גם כן בעבירות כלכליות בהיקף ניכר, ונקבע שזה סכום הולם. יוער ששם לעורר היה דרכון זר והוא הפקיד בעבר סכומים גדולים יותר).

13. באשר לחומרת העבירות והיקפן הכספי, העוררים והמשיבה חלוקים. על פי כתב האישום, והוא זה שמנחה אותנו בשלב זה, מדובר בסכומים אדירים, אך לא ברור במדויק מה החלק שקיבל כל אחד מהעוררים מתוך סכום זה, וכפי שצינו העוררים עצמם, המשיבה אינה טוענת אחרת. באשר למצבם הכלכלי של העוררים, אני מקבל את טענותיהם באופן עקרוני. לא נמצא רכוש בארץ, והטענות לגבי רכוש בחו"ל בלא שהמשיבה הביאה הוכחות לדברים. עוד מצאתי כי עברם הפלילי של שי וירון הוא עבר רחוק שאינו מכביד בצורה משמעותית. לטוביה, לעומתם, אין עבר פלילי - אך נוכח קביעתי שאין מדובר בעבר פלילי מכביד בעניינם של שי וירון, אין מקום להכביד עליהם בגינו, לעומת טוביה. באשר לרן, יש לקחת בחשבון את מאסרו ושחרורו הצפוי, שהוא נתון חדש ומכביד בעניינו.

14. אציין עוד כי הגדלת הערבויות התבקשה כשלא נטען במקביל שמי מהעוררים הפר את תנאי השחרור האמורים. בבש"פ 4735/12 בן חיים נ' מדינת ישראל (25.6.2012), דן השופט צ' זילברטל במקרה בו היו חשדות ממשיים להפרת תנאי השחרור, אך בית המשפט המחוזי קבע שלא הוכחה ההפרה אמורה, ובכל זאת ביקש להחמיר את תנאי הערובה. בית משפט זה ביטל את החלטת בית המשפט המחוזי, וקבע שאין מקום להחמיר את תנאי הערבות מקום שלא הוכחה הפרה. הדברים יפים בהשלכה כמובן לענייננו, יחד עם כל השיקולים הנוספים שצינו.

15. לפיכך ראיתי לנכון לקבוע כדלקמן: שי, ירון וטוביה יפקידו ערבות בנקאית בסך 200,000 ש"ח כל אחד. מי מהם שהפקיד, עד שלב זה סכומי כסף שונים, ישלים את ההפקדות עד 200,000 ש"ח. לא מצאתי לשנות מההחלטה בעניינו של רן.

ניתנה היום, י"א באדר ב' התשע"ד (13.3.2014).

ש ו פ ט